

برسے تطبیقے قربانے در لایان ایران و ہندی

www.ketab.ir

خدیجہ رحمتی

سرشناسه : رحمتی، خدیجه
 عنوان و نام پدیدآور : بررسی تطبیقی قربانی در ادیان ایرانی و هندی / خدیجه رحمتی.
 مشخصات نشر : تهران: ماشی، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری : ۲۶۴ ص.
 شابک : 978-600-5495-78-2
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه.
 موضوع : قربانی — ایران
 موضوع : قربانی -- هندوئیسم
 رده بندی کنگره : BL۵۷۰/۳ب۴ ۱۳۹۳
 رده بندی دیویی : ۳۴/۳۹۱
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۴۵۵۶۵۳

بررسی تطبیقی قربانی در ادیان ایران و هندی

نویسنده: خدیجه رحمتی

ناشر: انتشارات ماشی

صفحه آرا: قاسمی (رها)

چاپ اول: ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۹۵-۷۸-۲

قیمت: ۱۴۰۰۰ تومان

تهران-میدان انقلاب - ابتدای کارگر جنوبی، پلاک ۱۳۲۹

تلفن ۶۶۹۷۵۸۸۷ - ۶۶۴۱۴۱۷۷

دفتر-میدان انقلاب، کوچه ژاندارمری، پلاک ۱۱۹، واحد ۳

تلفن: ۶۶۴۹۰۱۹۰

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار.....
۱۱	تقدیر و تشکر.....
۱۳	فصل اول: کلیاتی درباره قربانی.....
۱۶	تعریف واژه قربانی.....
۱۶	تفاوت پیش‌کشی و قربانی.....
۱۷	تعریف اصطلاح قربانی.....
۲۰	فرضیه‌های مربوط به منشا قربانی.....
۲۰	قربانی به عنوان هدیه.....
۲۳	منشأ توتمی برای قربانی.....
۲۷	قربانی با منشا جادویی.....
۲۸	قربانی با منشا پیوند.....
۳۰	سایر فرضیه‌های مربوط به منشا قربانی.....
۳۳	بررسی اجزای تشکیل دهنده آیین قربانی.....
۴۷	تاریخچه قربانی.....
۵۳	فصل دوم: اصطلاحات قربانی.....
۵۵	بخش اول: اصطلاحات قربانی در دین زردشتی ایران و هند.....
۵۶	یسنّا.....
۵۷	بخشی پیرامون هوم.....
۶۱	نثار به خدایان (زوهر).....
۷۰	زوتَر (زوتَه / زوت).....
۷۲	میزد.....
۷۳	محل انجام مراسم یسنّا.....
۷۳	اصطلاح قربانی در میان پارسیان هند.....
۷۵	بخش دوم: اصطلاحات قربانی در ادیان غیرزردشتی در ایران.....
۷۷	زروانیسم و قربانی.....

۷۸.....	دین مانوی و قربانی.....
۷۸.....	قربانی در دین مزدک.....
۸۰.....	مهر پرستی (میترا پرستی) و قربانی.....
۸۱.....	بخش سوم: اصطلاحات قربانی در ادیان هندی.....
۸۴.....	یَجَنه.....
۸۴.....	سومه.....
۸۵.....	اگنی.....
۸۷.....	اشوَمیدَهه.....
۸۹.....	فصل سوم: بررسی قربانی در دین زردشتی.....
۹۳.....	بخش اول: بررسی قربانی در اوستا.....
۹۵.....	لهوره مزدا و «نیاز».....
۹۶.....	زردشت و «نیاز».....
۹۸.....	اولین نیاز کننده.....
۹۸.....	ایزدان نیاز کننده.....
۹۹.....	هرم و «نیاز».....
۱۰۰.....	هرمزد خواهان نیاز است.....
۱۰۳.....	انواع نیازهای تقدیمی به ایزدان.....
۱۰۳.....	امشاسپندان، فروشی‌ها، ایزدان و نیاز کنندگان به آنها.....
۱۱۵.....	بخش دوم: بررسی قربانی در آثار فارسی میانه زردشتی.....
۱۲۳.....	سیمای آتش زوهر در روایات مختلف.....
۱۲۷.....	اب زوهر و آثار آن.....
۱۲۹.....	یزش‌هایی که به پل می‌شوند.....
۱۳۷.....	گیتی خرید.....
۱۳۹.....	ترس استودان.....
۱۴۰.....	زننده روان یشتن.....
۱۴۲.....	جامه بر درون نهادن.....
۱۴۳.....	میزد.....
۱۴۴.....	درون.....
۱۴۷.....	هوم و پراهوم.....
۱۴۹.....	یشت و آثار آن در پل چینود.....

۱۵۳	بخش سوم: یزش و جایگاه آن در هزاره‌های دینی زردشتی
۱۵۹	فرشکرد و یزش
۱۶۰	بی‌مرگان و یزش
۱۶۲	زنان، و یزش
۱۶۵	دیوها و مراسم یسنه
۱۶۷	انواع یزش و کرفه آنان
۱۶۹	فصل چهارم: قربانی در ادیان هندی
۱۷۱	بخش اول: قربانی در دین قدیم هندی (= ودایی)
۱۷۳	منابع مورد نیاز برای مطالعه آیین قربانی در دین قدیم هندی
۱۷۶	ودها و قربانی
۱۸۴	آثار قربانی
۱۸۶	انواع پیش‌کش‌ها در قربانی
۱۸۷	خدایانی که به آنها قربانی پیش‌کش می‌شود
۱۹۰	پرجاپتی و قربانی
۱۹۰	اگنی و قربانی
۱۹۳	سومه و قربانی
۱۹۷	اشومدهه
۱۹۸	تشریف و قربانی
۱۹۹	بخش دوم: قربانی در عصر بعدازودها
۲۰۴	قربانی در دوره حماسی
۲۰۶	دوره تفکر دینی هندی کلاسیک
۲۰۹	دوره پورانه‌ها
۲۱۱	تتره‌ها
۲۱۳	زن و قربانی در ادوار مختلف زندگی دینی هند
۲۱۵	یادداشت‌های پیوست
۲۵۹	فهرست منابع

پیشگفتار

مطالعه یک دین دارای مشکلاتی است که شاید در هیچ یک از شاخه های علوم دیگر وجود نداشته باشد. اکثر متون دینی متونی هستند که در ابتدا سینه به سینه انتقال یافته و تا زمانی که به نگارش درآمده اند چندین نسل را پشت سر گذاشته اند. و طبیعتاً در این مسیر پر پیچ و خم عقبه هایی وجود داشته که گذر همه احساسات و عواطف و تجربه های دینی و افکار معتقدین به آن دین از آنها آمان نبوده است.

زبان و تحول آن از عواملی است که به این مشکل دامن می زند. تحولی که هم دسترسی به منبع اصلی و ابتدایی را مشکل می کند - زیرا که این تحول سبب ایجاد فاصله میان خواننده عصر حاضر و احساس و تجربه شخص معتقد به یک دین در اعصار گذشته می شود - و هم سبب قرائت های مختلفی می شود که گاه در تناقض کامل با یکدیگر هستند. و در مطالعه ادیان شرقی - ایرانی و هندی که موضوع این کتاب است - این مشکل را هم اضافه کنید که غالب دین شناسان و مترجمان، برخوردار از فرهنگ و زبانی متفاوت با فرهنگ و زبان دینی این ادیان بوده و هستند. معروف است که می گویند انسان غربی نسبی گرا و تجربه گرا است و انسان شرقی دارای روحیه ای مطلق گرا اشرافی و عارفانه. طبیعی است این تفاوت درک از جهان، تأثیر خود را در اثر ترجمه شده خواهد گذاشت؛ گرچه خود ترجمه با توجه به اینکه هر یک از دو زبان دارای اصطلاحات دینی با بار فرهنگی متفاوت هستند - و گاهی برای اصطلاحی معادلی در زبان دیگر پیدا نمی شود - مطالعه را مشکل تر می کند.

با توجه به مسائل بالا کتاب حاضر سعی کرده است به بررسی موضوع قربانی در ادیان ایرانی و هندی بپردازد. موضوعی که هر چند دارای اهمیت فراوانی از سوی ادیان گوناگون و دین شناسان است، در ایران کم تر به آن پرداخته شده است.

در این کاویده «قربانی» به معنای عام آن یعنی هر آنچه که پیش کش می‌شود مد نظر بوده است.

به امید آن که این تلاش در تبیین این موضوع قدمی موثر بردارد و راه را برای قدم‌های بعدی هموارتر سازد.